

Elektromagnetische velden en wetenschappelijk onderzoek

Waar natuurkunde en veiligheid elkaar treffen

Marcel Vervoort , 12 april 2022, 30ste NVVA symposium

Hoger veiligheidskundige, coördinerend stralingsdeskundige en Arbeidshygiënist Afdeling QHSE – AFSG

Inhoud

Inleiding

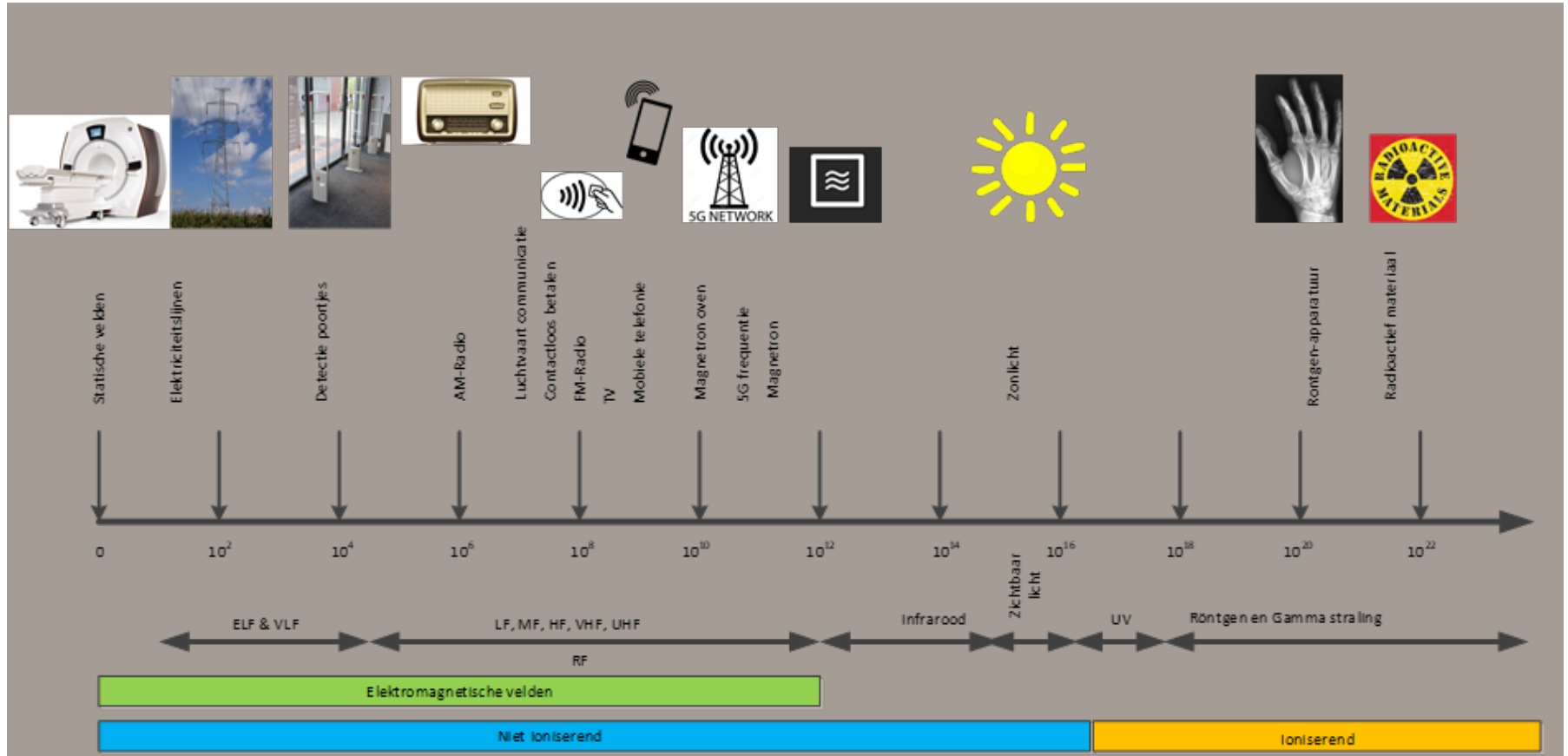
- Kenmerken EMV
- Wettelijke grenswaarden blootstelling
- Effecten blootstelling EMV

Onderzoek

- Vraagstelling
- Resultaten enquête
- Resultaten metingen aan diverse experimentele opstellingen

Wat zijn elektromagnetische velden?

Wat zijn elektromagnetische velden?

Golflengte (λ) > bron -> veld

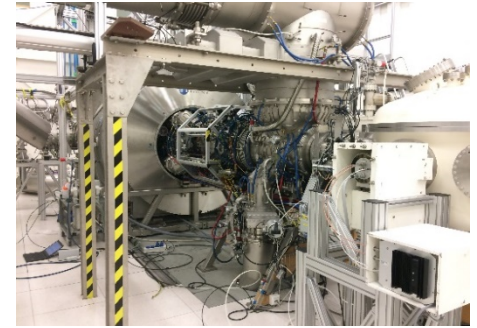
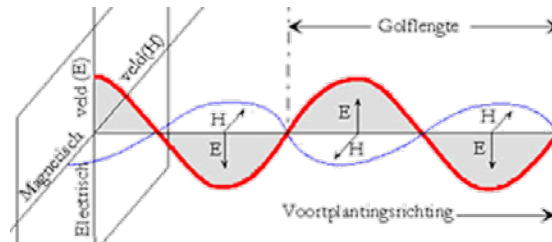
EM-velden: 0 – 300 GHz (λ = oneindig – 1 mm)

Elektromagnetische velden (kenmerken)

- Grote golflengtes
- Eenheid frequentie (Hz (per seconde))
- Verre en nabije veld

Nabije veld: Elektrische en magnetische veld zijn *niet* gekoppeld. Beide moeten worden gemeten.

Verre veld: Beide velden zijn gekoppeld -> er is sprake van een golf. Slechts één van beide dient te worden gemeten.

2,5T Magneet MAGNUM-PSI DIFFER

7T MRI Spinoza
Center for Neuroscience

Wat zijn de risico's?

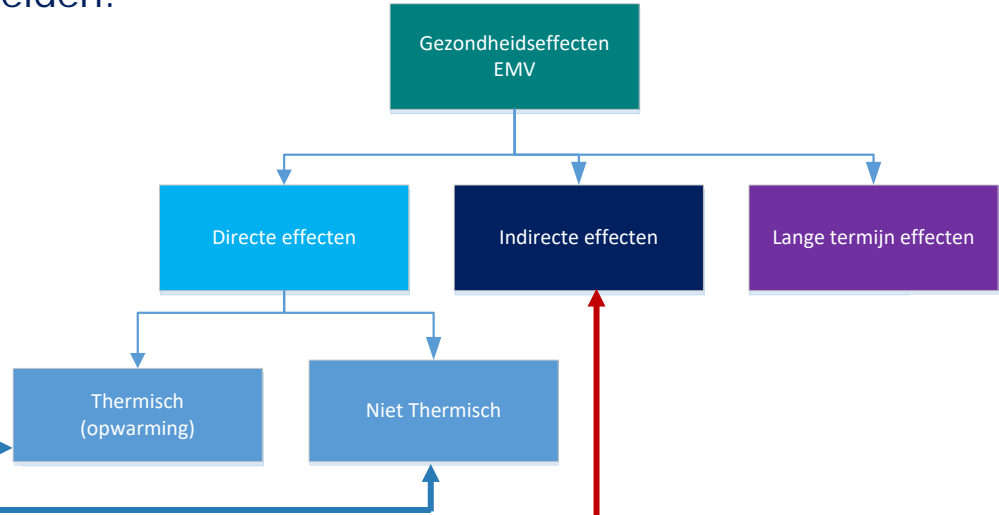
Drie soorten effecten worden onderscheiden:

1. Directe effecten
2. Indirecte effecten
3. Effecten op de lange termijn

Directe effecten: interacties tussen EMV en het lichaam

Directe effecten:

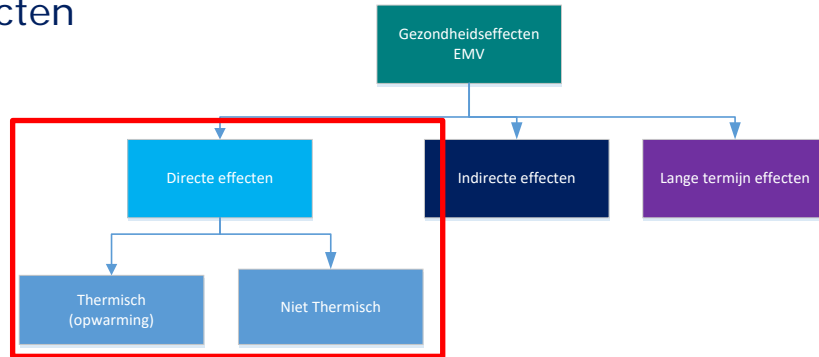
1. Thermische effecten
2. Niet thermische effecten

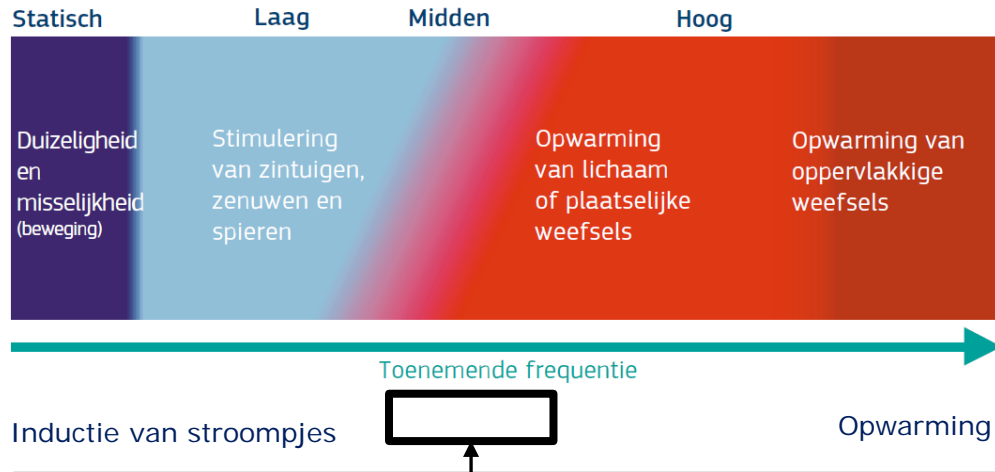
Indirecte effecten: effecten door een object in een EM-veld, wat leidt tot gevaar voor gezondheid en/of veiligheid

Wat zijn de risico's?

1. Directe effecten

Frequentie

Grenswaarden

Twee 'soorten' grenswaarden

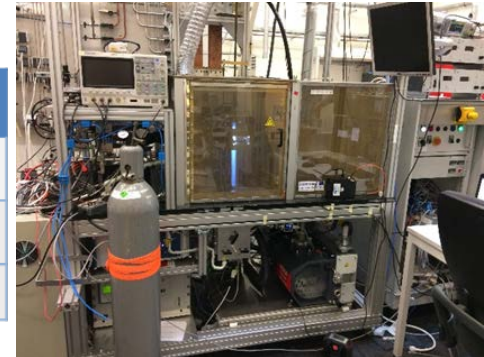
Actieniveau: direct meetbare eenheid (E-veld (V/m) of H veld (A/m))
Indien gemeten eenheid < actieniveau -> geen maatregelen
Indien gemeten eenheid > actieniveau -> overschrijding grenswaarde?

Grenswaarde: niet direct meetbare waarde (W/kg, mJ/gram)
De grenswaarde *mag niet* worden overschreden.
Indien 'gemeten' eenheid > grenswaarde -> nemen van maatregelen!

	Elektrische veldsterkte AN(E) [V/m] (RMS)			Magnetische veldsterkte AN(B) [A/m] (RMS)		
	Beroeps matig	Publiek	DIFFER	Beroeps matig	Publiek	DIFFER
10 MHz – 400 MHz	61	28	19,3	0,16	0,073	0,05
2 GHz – 6 GHz	140	61	44,3	0,36	0,16	0,113

13,56 MHz opstelling DIFFER

2,45 GHz opstelling DIFFER

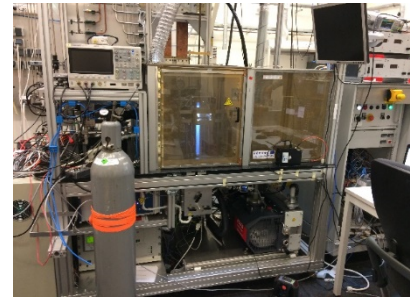
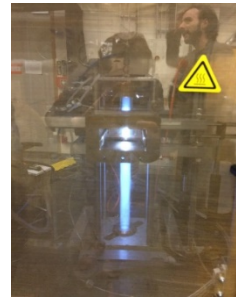
Vraagstelling en aanpak van het onderzoek

Vraagstelling:

In hoeverre vormt blootstelling aan EMV bij onderzoeksinstellingen een risico en indien dit het geval is, worden actieniveaus en/of grenswaarden dan overschreden?

Demarcatie:

EMV moeten doelbewust worden gebruikt bij het wetenschappelijk onderzoek.

Vraagstelling en aanpak van het onderzoek

Literatuuronderzoek

Enquête onderzoekinstellingen

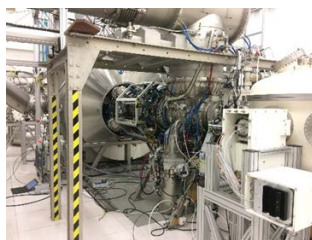
Interviews experts

Wetenschappelijke opstellingen

DIFFER – MAGNUM-PSI - UPP

2,7T en 0,2T open magneten

DIFFER RF Solar Fuels

13,56 MHz – Spoelen 2X

2,45 GHz Cilinders 2X

Spinoza Center for Neuroscience

3T en 7T MRI

Wageningen University & Research

6X NMR

Resultaten enquête

Enkele getallen:

Enquête o.a. uitgezet bij:

Universiteiten, Academische ziekenhuizen, NWO-instituten, KNAW instituten, Philips & ECN

	Enquetes	Opmerkingen
Totale respons	23	21 volledig ingevuld
Universiteiten	10	6 verschillende Universiteiten
Academische ziekenhuizen	3	Onderwerpen Enquete: 1. RI&E en preventiemedewerker 2. Maatregelen (AH-strategie) 3. Instructie en training
NWO-onderzoeksinstituten	7	
KNAW-instituten	1	
Overig	2	

Resultaten enquête

Veel gebruikte technieken en onderzoek waarbij EMV wordt toegepast

Techniek/ toepassing	Toegepast (%)	EMV	Frequenties
MRI Magnetic Resonance Imaging	42		0 – 1 Hz 15 – 300 MHz (RF)
NMR Nuclear Magnetic Resonance	52		0 – 1 Hz 40 – 900 MHz (RF)
Massaspectro- metrie	53		0 - 1 Hz
Plasma vorming	44		0 - 1 Hz 10 MHz – 3 GHz (RF)
Verhitting met RF	34		10 MHz – 3 GHz (RF)

MRI

NMR

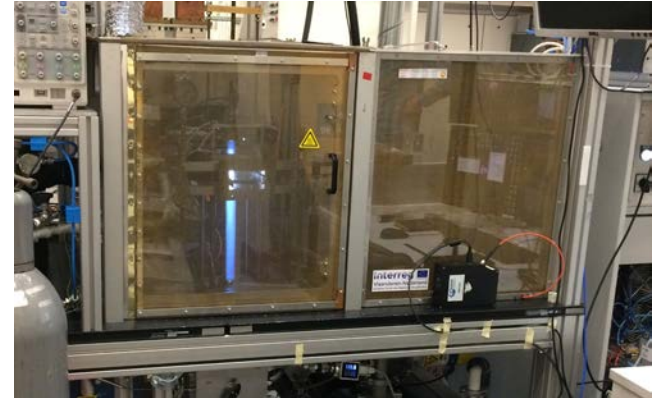
Plasma
met RF

Resultaten enquête

Onderwerp	% Ja
Risico- Inventarisatie en Evaluatie	
EMV in RI&E	78
Verdiepende RI&E	31
RI&E EMV experimenten	52
Metingen	38
Maatregelen	
Afscherming	62
Interlocks	48
Veilige zone bediening	43
Training en instructie	
Voorlichting EMV	67

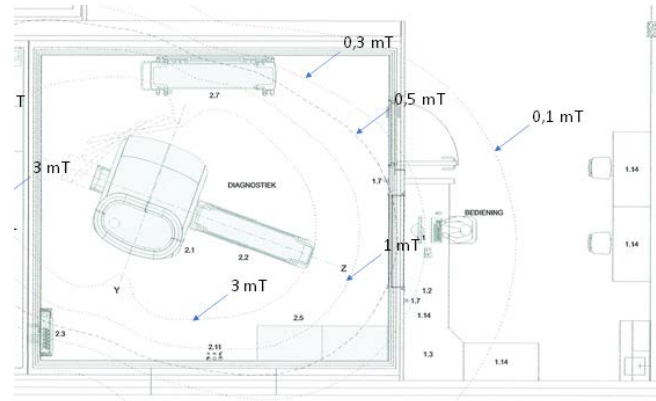
Afscherming en interlocks

Plasma onderzoek
m.b.v. 2,4 GHz
(NWO-I DIFFER)

Veilige zone t.b.v. bediening

3T MRI
(Spinoza Centre for
Neuro imaging
KNAW)

Meten aan wetenschappelijke opstellingen

Metingen aan diverse wetenschappelijke opstellingen

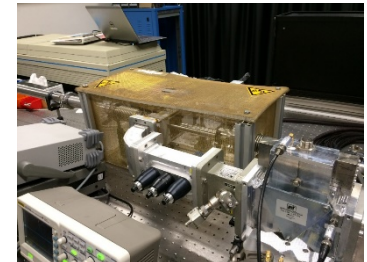
- 0 – 1 Hz NMR – WUR →

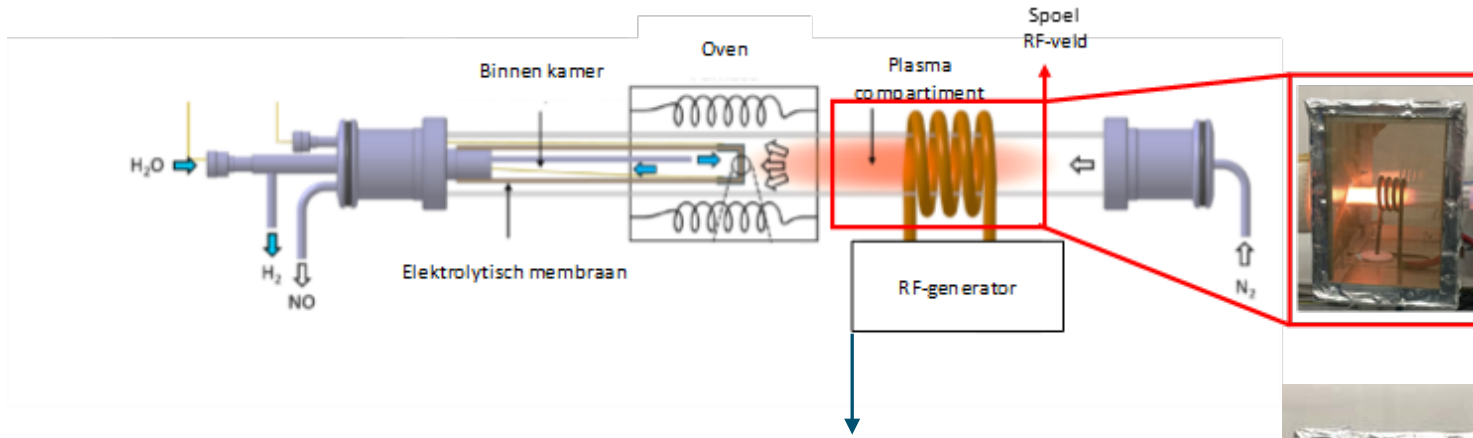
- 13.56 MHz H₂ productie NWO-I DIFFER →

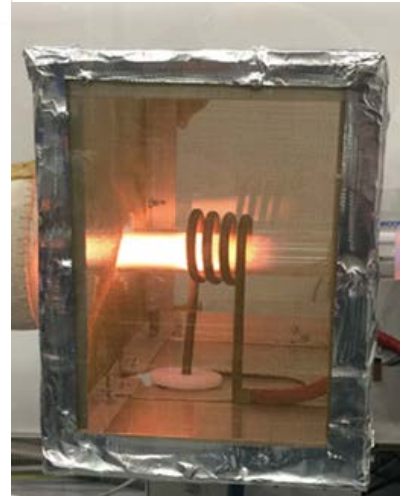
- 2,45 MHz plasma vorming NWO-I DIFFER →

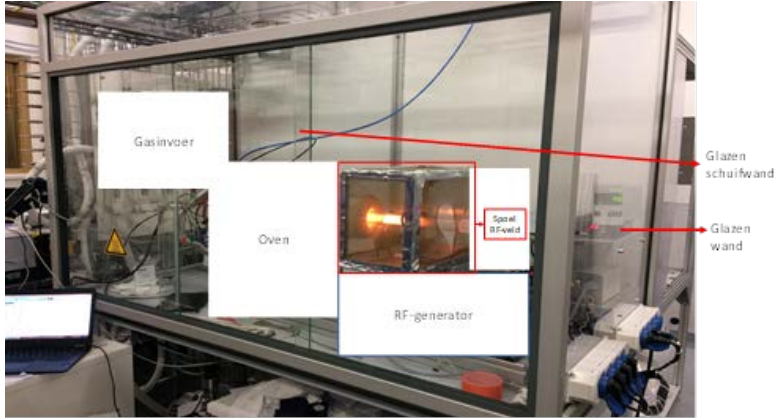
13,56 MHz - Productie H₂ m.b.v. EMV en hitte

Spoel – 13,56 MHz - 4 windingen

Resultaten 13,56 MHz opstelling

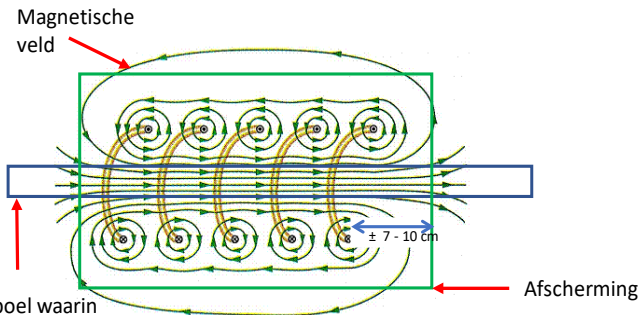

Solar Fuels
Plasma inductie m.b.v.
RF-EMV

Enkele getallen:
 $f = 13,56 \text{ MHz}$
 $\lambda = 22 \text{ meter}$
 $P_{\text{max}} = 300 \text{ W}$
 $P_{\text{use}} = 100 - 120 \text{ W}$
Spaol met 4 windingen
Lengte spaol = 7 cm

Vraag: wat is van belang:
E-veld of H-veld?

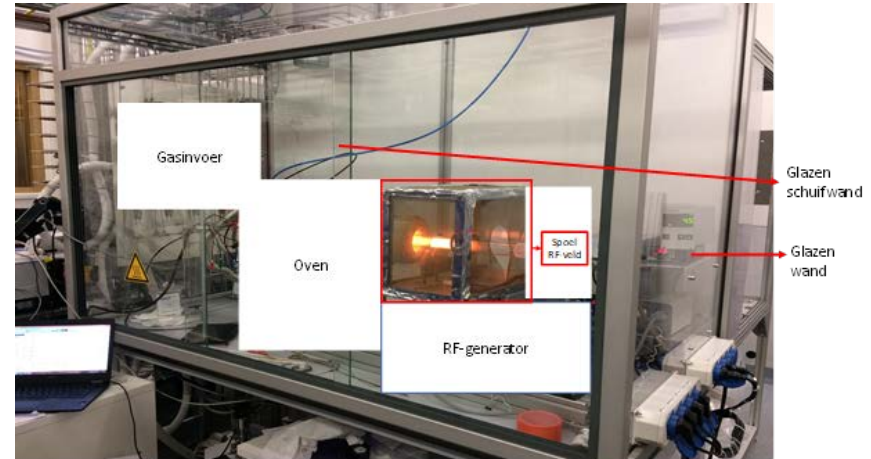
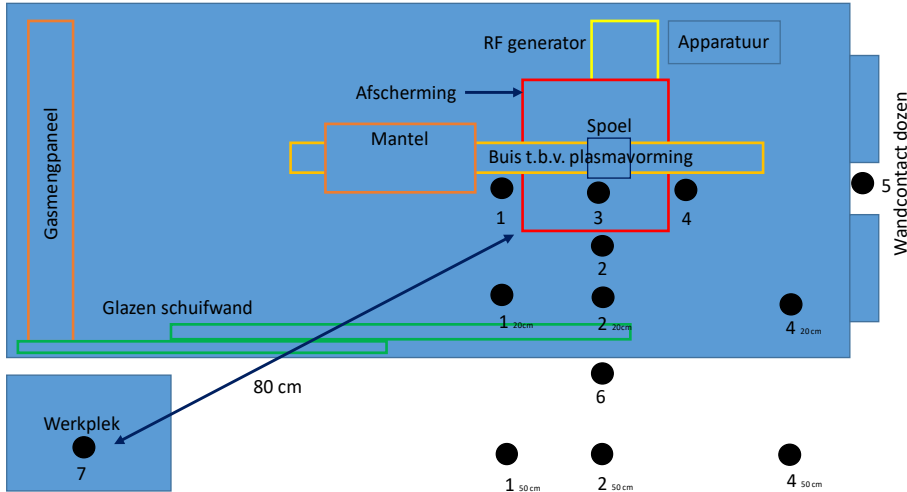
Waarom?

Buis door de spaol waarin
m.b.v. EMV plasma's worden
gevormd in gas.

Resultaten 13,56 MHz opstelling

Metingen: posities van metingen

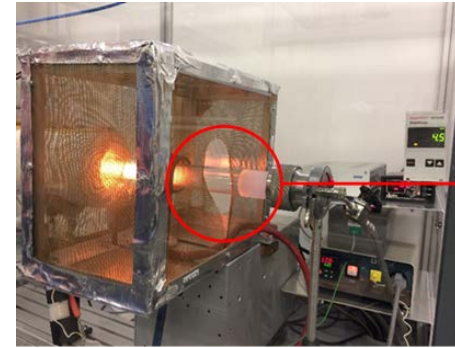
Meetprotocol:

1. Probe in de positie plaatsen
2. 6X 1 minuut meten van H- en E-veld
3. 6 waarden middelen (RMS)

Actieniveaus	Beroepsmatige blootstelling		Risico Classificatie
Frequentie	E-veld (V/m)	B-veld (μ T)	
10 – 400 MHz	61	0,2	
	Publieke blootstelling		
	28	0,092	
	Bedrijfnorm DIFFER		
	19,3	0,06	
	< 19,3	< 0,06	

Resultaten 13,56 MHz opstelling

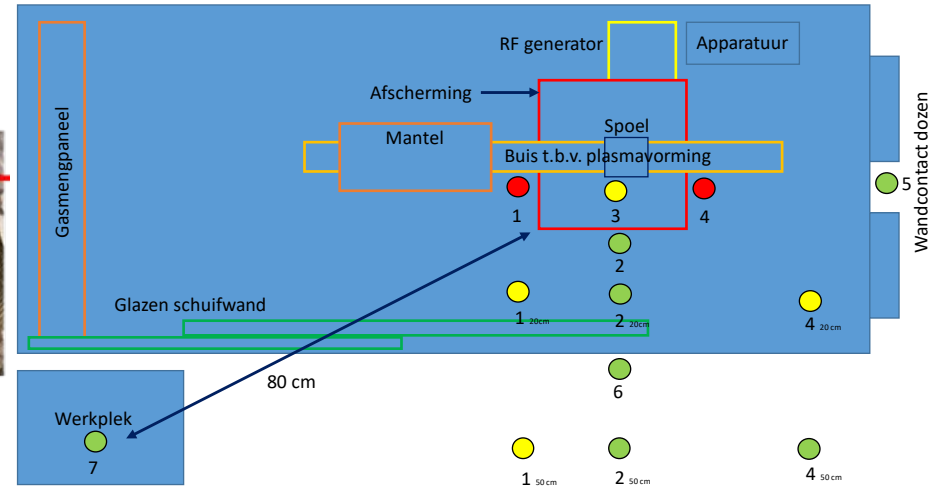
Meetresultaat					
Positie	Eenheid	μT			
		100	RC	120	RC
1 Opening linkerzijde afscherming	0 cm	0,23		0,28	
	20 cm	0,07		0,08	
	50 cm	0,05		0,06	
4 Opening rechterzijde afscherming	0 cm	0,19		0,21	
	20 cm	0,07		0,08	
	50 cm	0,05		0,05	
3 Afscherming bovenzijde	0 cm	0,05		0,06	

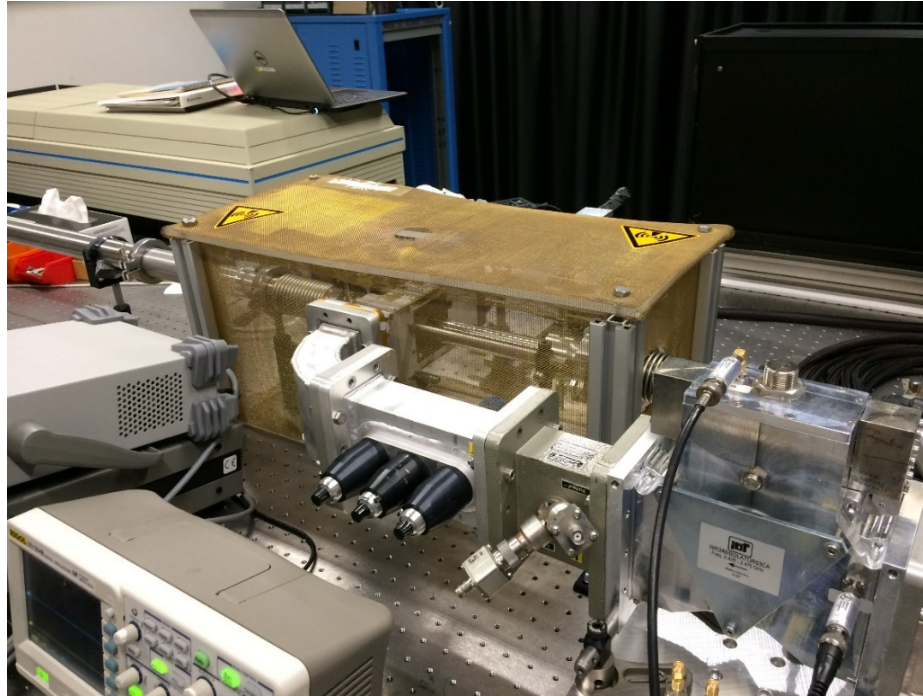
Positie 4

Gat
± 35 cm
doorsnede

Probleem: openingen in de afscherming

Resultaten 2,45 GHz opstelling

Solar Fuels
Plasma inductie m.b.v.
RF-EMV

Enkele getallen:

$f = 2,45 \text{ GHz}$

$\lambda = 12 \text{ cm}$

$P_{\text{max}} = 1000 \text{ W}$

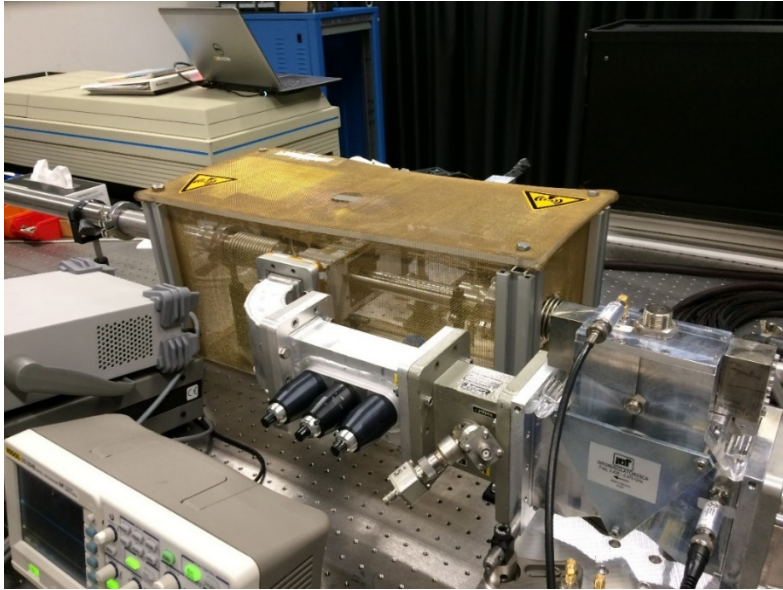
$P_{\text{use}} = 100 - 120 \text{ W}$

Cilinder lengte 12 cm

Vraag: wat is van belang:
E-veld of H-veld?

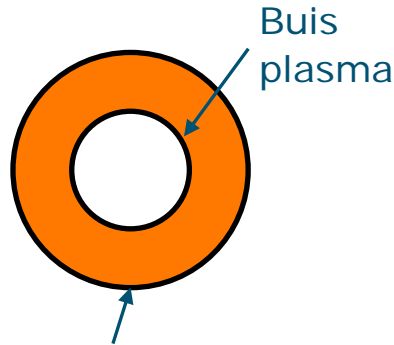
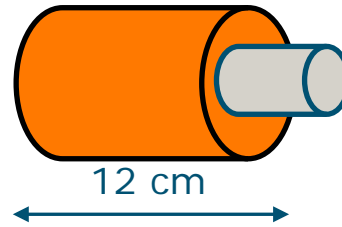
Waarom?

Resultaten 2,45 GHz opstelling

Opstelling	Golflengte (cm)	Verre veld (cm)
0.36 (verticaal)	12	23,5 (24)
0.36a (horizontaal)	12	23,5 (24)

Dus $d > 24$ cm E of H meten

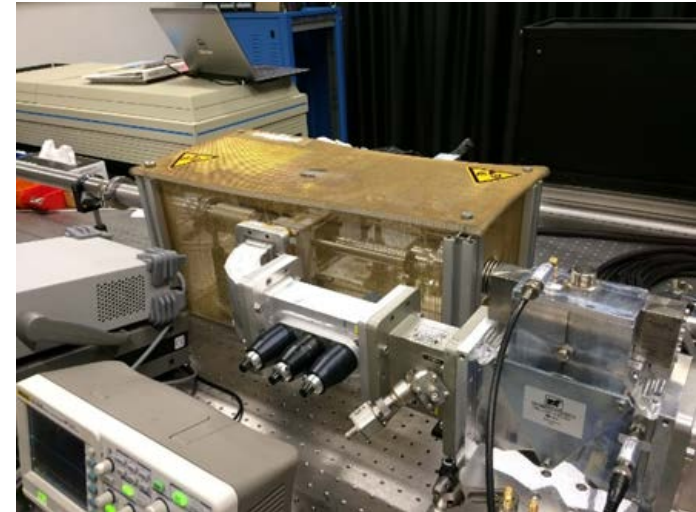
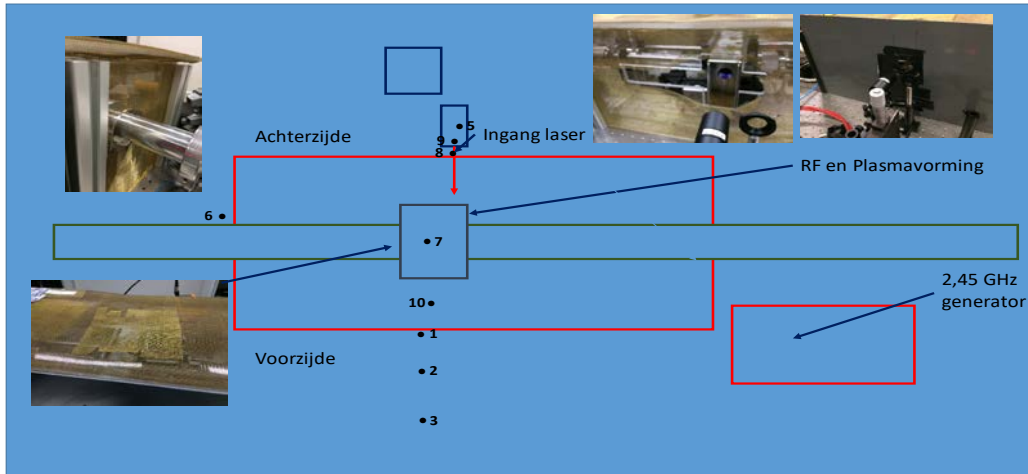

Solar Fuels
Plasma inductie m.b.v.
RF-EMV

Enkele getallen:
 $f = 2,45$ GHz
 $\lambda = 12$ cm
 $P_{\max} = 1000$ W
 $P_{\text{use}} = 100 - 120$ W
Cilinder lengte 12 cm

Resultaten 2,45 GHz opstelling

Metingen: posities van metingen

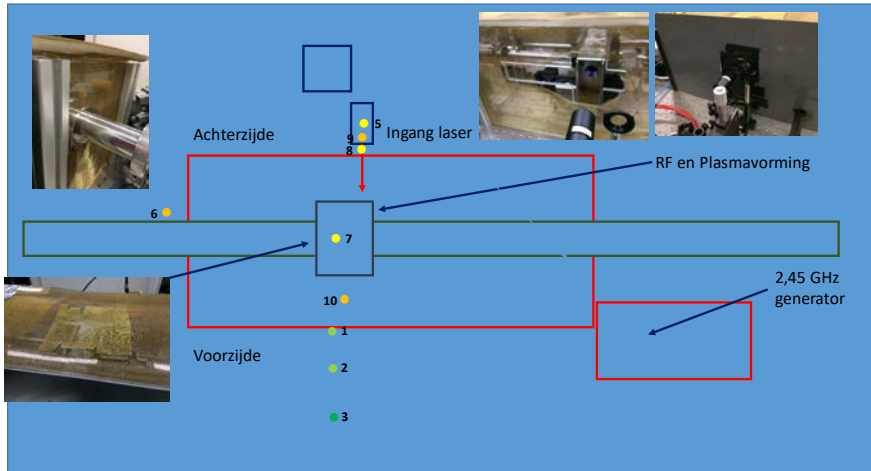
Meetprotocol:

1. Probe in de positie plaatsen
2. 6X 1 minuut meten van H- en E-veld
3. 6 waarden middelen (RMS)

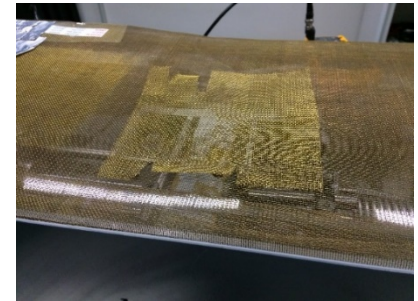
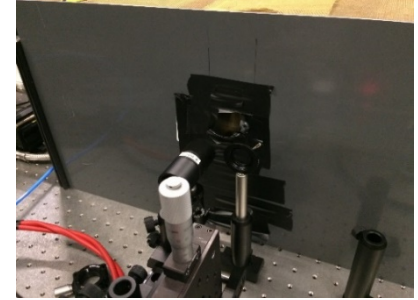
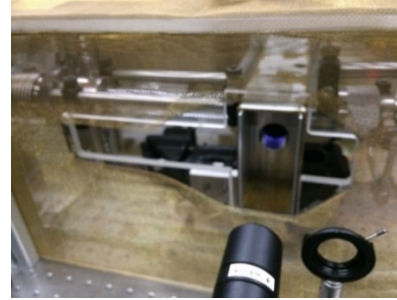
Actieniveaus	Beroepsmatige blootstelling	Risico Classificatie	
Frequentie	E-veld (V/m)	B-veld (μT)	
2 - 6 GHz	140	0,45	
Publieke blootstelling			
	61	0,2	
Bedrijfsnorm DIFFER			
	44	0,14	
	<44	<0,14	

Resultaten 2,45 GHz opstelling

Ex-tech				
Positie	Afstand (cm) tot afscherming	Veldsterkte E (V/m)	Magnetische flux B (uT)	RC
6	0	61,6	0,21	
7	0	12,4	0,04	
8	0	55,5	0,19	
9	4	61,4	0,20	
10	-10	83,6	0,29	

Positie 8 & 9

Positie 7

Positie 6

Conclusies

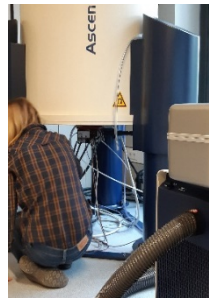
Enquête

1. Niet alle wetenschappelijke instituten hebben inzicht in EMV gebruik bij wetenschappelijke opstellingen;
2. Bij diverse onderzoeksinstellingen is EMV geen onderdeel van de RI&E;
3. Het nemen van technische maatregelen heeft de voorkeur (vooral afscherming);
4. Medewerkers die met EMV werken worden in 2/3 van gevallen voorgelicht.

Metingen

Genomen maatregelen zijn in de meeste gevallen afdoende **echter**;

1. Openingen in afscherming leveren hogere potentiële blootstellingsniveaus op;
2. Actieniveaus worden kortdurend overschreden waarbij vnl. extremiteiten worden blootgesteld;
3. Bijzondere handelen zorgen voor verhoogde blootstelling;
4. Wetenschappelijke opstellingen veranderen continue (management of change).

Vragen?

Bedankt voor jullie aandacht

